T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2025/3
KARAR NO : 2025/320
KARAR TR : 05/05/2025

ÖZET: Davalı idarenin 3194 sayılı Kanun'un 18. maddesinde verilen yetkilerini kullanması **sonucu** tesis edilen idari işlemin uygulanması sebebiyle uğranıldığı ileri sürülen zararın tazmini istemiyle açılan davanın, 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendindeki; İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları kapsamında İDARİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Z.Y
Vekilleri : Av.M. M. N
Davalı : Battalgazi Belediye Başkanlığı
Vekilleri : Av. A. M. K, Av. A. G

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin maliki olduğu Malatya ili, Battalgazi ilçesi, ... Mahallesinde bulunan ... ada, ... ve ... parsel sayılı taşınmazlar üzerindeki ağaçların 3194 sayılı Kanun'un 18. maddesi uyarınca, davalı idare *tarafından* kesilmesi nedeniyle uğradığı zarardan fazlaya ilişkin hakkı saklı tutularak uğradığı toplam ***100*** TL maddi tazminatın, ağaçların kesildiği tarihten itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte ödenmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Malatya 6. Asliye Hukuk Mahkemesi 12/03/2024 tarih ve E.2023/64, K.2024/306 sayılı kararı** ile, somut uyuşmazlıkta idarenin eylemi bir idari işleme dayalı olarak gerçekleştiğinden, uyuşmazlığın ancak bir tam yargı davasının konusunu oluşturacağı ve davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle, dava şartı yokluğundan davanın usulden reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Mahkeme kararının ilgili kısmı şöyledir:

> *"...Toplanan tüm* deliller ve dosya *kapsamındaki bilgi ve belgelerden "dava konusu davacı adına kayıtlı taşınmazların Battalgazi Belediyesi'nin 2023-24 yatırım yılı kapsamında yapılacak olan Çarşıbaşı (çınar projesi) Parkı kapsamında davacıya ait parsellerin proje sahasının park alanı (dere ve yeşil alan) ve yeni açılan imar yolu planında görüldüğü " anlaşılmıştır.*

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden HGhgL2Y - uw10erD - pSmMZeg - e5tKlE= ile erişebilirsin

Davalının da ilk itiraz olarak belirttiği gibi dava bu niteliği itibariyle artık tam yargı davasına konu olacaktır. Çünkü idarenin fiili olarak el koyması bir plan ve proje dahilinde olduğundan kamulaştırmasız el atma olarak değerlendirilemeyecek olup idarenin eylemi bir idari işleme dayalı olarak gerçekleştiğinden artık tam yargı davasının konusunu oluşturacaktır. Bu nedenle dava şartı yokluğundan davanın usulden reddine karar vermek gerekmiştir.

Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

HÜKÜM:

1 - Davacının davasının dava şartı yokluğundan (yargı yolunun caiz olması) USULDEN REDDİNE..."

3. Davacı vekili, bu kez aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. **Malatya 3. İdare Mahkemesi 20/12/2024 tarih ve E.2024/1226 sayılı kararı** ile, davanın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Dava dosyasının incelenmesinden; davacı tarafından "Malatya ili Battalgazi İlçesi... köyü ... Ada ... ve ... parsel sayılı taşınmazların sahibi olduğunu, davalı idarenin adı geçen taşınmaz üzerindeki değişik sayı ve cinste ağacı çevrede yapılacak olan Çınar Projesi kapsamında kesmiş olduğunu beyanla kesilen ağaçların tazmini kapsamında ileride arttırmak üzere 100,00 TL ağaç bedelinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesi" talebiyle Malatya 6. Asliye Hukuk Mahkemesi nezdinde açılan davada, 12.03.2024 tarih ve E:2023/64, K:2024/306 sayılı karar ile idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle davanın usulden reddine karar verildiği, bu kararın kesinleşmesi üzerine davacının mülkiyetinde bulunan Malatya İli Battalgazi İlçesi... Mahallesi ... ada ... ve ... parsel sayılı taşınmazlar üzerindeki ağaçların Çınar Projesi kapsamında kesildiğinden bahisle uğranılan zararlara karşılık kesilen ağaç bedellerine karşılık -fazlaya ilişkin haklarını saklı tutarak- toplam 100,00-TL maddi tazminatın, ağaçların kesildiği 23.11.2022 tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda aktarılan mevzuat hükümleri uyarınca, uygulama imar planlarında umumi hizmetlere ve resmî kurumlara ayrılmak suretiyle mülkiyet hakkının özüne dokunacak şekilde tasarrufu hukuken kısıtlanan taşınmazlar hakkında, uygulama imar planlarının yürürlüğe girmesinden itibaren beş yıllık süre içerisinde imar programları veya imar uygulamaları yapılacağı ve bütçe imkânları dâhilinde bu taşınmazların ilgili idarelerce kamulaştırılacağı veya her hâlde mülkiyet hakkını kullanmasına engel teşkil edecek kısıtlılığı kaldıracak şekilde imar planı değişikliği yapılacağı ya da yaptırılacağı kurala bağlanmış; bu süre içinde belirtilen işlemlerin yapılmaması halinde taşınmazların malikleri tarafından mülkiyet hakkından kaynaklı bedele ilişkin açılacak davalar adli yargı yerinin görev alanına bırakılmıştır.

Öte yandan, 3194 sayılı Kanun'un 18. maddesi uygulamasıyla kamu hizmetlerine ayrılan yerlere rastlayan alanlardaki ağaçlar ve yapıların, bedeli ya da enkaz bedeli ödenerek sökülmesi veya yıkılması öngörülmüş; söz konusu yapıların imar planında kullanılacağı alana yönelik işlemler başlayana kadar kullanılmasının engellenmesi yönünde bir kısıtlamaya gidilmemiştir.

Diğer taraftan, idarenin yürütmekle yükümlü bulunduğu kamu hizmetine ilişkin olarak uygulamaya koyduğu plan ve projeye göre meydana getirdiği yol, kanal, baraj, su yolları, su şebekesi gibi tesislerin kurulması, işletilmesi ve bakımı sırasında kişilere verdiği zararların tazmini istemiyle açılacak davaların görüm ve çözümünün, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları muhtel olanlar tarafından açılacak tam yargı davaları kapsamında yargısal denetim yapan idari yargı yerine ait olduğu; idarece herhangi bir ayni hakka müdahalede bulunulduğu, özel mülkiyete konu taşınmaza kamulaştırmasız el atıldığı veya plan ve projeye aykırı iş görüldüğü iddiasıyla açılacak müdahalenin men'i ve meydana gelen zararın tazmini davalarının ise mülkiyete

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden HGhgL2Y - uw10erD - pSmMZeg - e5tKlE= ile erişebilirsin

tecavüzün önlenmesi ile haksız fiile ilişkin özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerince çözümleneceği yerleşik yargısal içtihatlarla kabul edilmiş bulunmaktadır.

Nitekim yukarıda belirtilen genel kabul doğrultusundaki Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulunun 11.02.1959 tarih ve E:1958/17, K:1959/15 sayılı kararının III. bölümünde; "İstimlaksiz el atma halinde amme teşekkülü İstimlak Kanununa uygun hareket etmeden ferdin malını elinden almış olması sebebiyle kanunsuz bir harekette bulunmuş durumdadır ve bu bakımdan dava Medeni Kanun hükümlerine giren mülkiyete tecavüzün önlenmesi veya haksız fiil neticesinde meydana gelen zararın tazmini davasıdır. Ve bu bakımdan adliye mahkemesinin vazifesi içindedir. Bundan başka, bir amme teşekkülü tarafından bir tesisin yaptırılması sırasında Devlet malı olmayan yerlerden toprak alınması veya böyle yerlere toprak veya moloz yığılması neticesinde meydana gelen zararların tazmini davası da başkasının malına amme teşekkülünün dilediği gibi el atma hakkı bulunmadığı ve plan ve projelere ve şartnamelere başkasının malına ihtiyaca göre el atılabilmesini gerektirecek esaslar konulamayacağı cihetle, haksız fiilden doğan bir tazminat davası sayılır." görüşüne yer verilmiştir.

Bakılan davada; Malatya 6. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin E:2023/64 sayılı dava dosyası ile Malatya İli Battalgazi İlçesi... Mahallesi ... ada ... ve ... parsel sayılı taşınmazlara ilişkin aynı istem ile açılan davaya ilişkin Mahkememizin E:2024/18/504 sayılı dava dosyasının ve 05.12.2024 tarihli ara karara cevaben sunulan bilgi ve belgelerin incelenmesinden, dava konusu tazminat istemine esas davacının mülkiyetinde bulunan taşınmazların, Battalgazi Belediyesi'nin 2023-24 yatırım yılı kapsamında yapılacak olan Çarşıbaşı (Çınar Projesi) Parkı kapsamında proje sahasının park alanı (dere ve yeşil alan) ve yeni açılan imar yolu planında yer aldığı, taşınmazlar üzerindeki ağaçların, 3194 sayılı Kanunu'nun 18. maddesi uyarınca kesildiği belirtilmekle birlikte bu yönde tesis edilen bir işlem/karar sunulmadığı, uyuşmazlığın, taşınmazlar üzerindeki ağaçlarının kesilmesi suretiyle 2942 sayılı Kanun'da öngörülen usul ve yöntemlere uygun idari nitelikte uygulama işlemleri yapılmaksızın fiili olarak el atıldığı iddialarından kaynaklandığı görülmektedir.

Bu durumda; dava konusu tazminat talebinin 3194 sayılı Kanun'un 18. maddesi uygulamasıyla kamu hizmetlerine ayrılan yerlere rastlayan alanlardaki ağaç ve yapıların sökülmesi veya yıkılmasından kaynaklanmadığı da gözetildiğinde; Malatya İli Battalgazi İlçesi... Mahallesi ... ada ... ve ... parsel sayılı taşınmazları da kapsayan alanda yapılan uygulama imar planı revizyonuna istinaden park ve yol alanında kalan taşınmazlar üzerindeki ağaçların kesilmesinden doğan zararın ayni hakka yönelik haksız fiil niteliğinde olduğu; bu suretle mülkiyet hakkından kaynaklı bedele ilişkin olarak açılan işbu davanın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna ulaşılmıştır..."

5. Malatya 3. İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için idari dava dosya aslı ve adli yargı dosyasına esas belgelerin Uyap çıktıları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

6. 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 16. ve 21. maddeleri uyarınca Danıştay Başsavcısı ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının konuya ilişkin yazılı düşünceleri istenilmiştir.

III. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCELERİ

A. Danıştay Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

7. Danıştay Başsavcısı, davanın görüm ve çözümünün idari yargı yerine ait olduğu yönünde yazılı düşünce vermiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"...Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmış; 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde ise, idarî eylem ve işlemlerden dolayı kişisel

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden HGhgL2Y - uw10erD - pSmMZeg - e5tKlE= ile erişebilirsin

hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları idarî dava türleri arasında sayılmıştır.

İdarî işlem ve eylemlerden doğan zararların tazmini taleplerinin, 2577 sayılı Kanun'un 12 ve 13. maddeleri uyarınca, idarî yargı yerlerinde açılacak tam yargı davalarına konu edilmeleri, anılan kanun hükümlerinin gereğidir.

İçtihat ve öğretide, kamu idarelerinin, kamu hizmetinin yürütülmesi sırasında, kamu gücü kullanarak tek yanlı irade açıklamalarıyla yapmış oldukları işlemler, "idarî işlem"; herhangi bir idarî işleme dayalı olmaksızın gerçekleştirdikleri maddî faaliyetleri ve görevleriyle ilgili hareketsizlikleri "idarî eylem" olarak tanımlanmaktadır.

Bu tanıma göre, idarelerin 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 8. maddesi uyarınca tek yanlı irade açıklamaları ile tesis ettikleri, genel ve düzenleyici imar planlarına dayanılarak tesis edilen parselasyon, kamulaştırma, ruhsat gibi bireysel işlemleri, "idarî işlem"; niteliği taşımaktadır.

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu'nun 11/08/1956 tarihli, E:1956/1, K:1956/6 sayılı kararında usûlüne göre kamulaştırma işlemi yapılmadan gayrimenkûlü yola katılan şahsın gayrimenkul üzerindeki mülkiyet hakkı bu fiilî durum dolayısıyla hiçbir suretle sona ermeyeceğinden, mâlik adına tapu sicilinde mevcut olan kaydın sicilden çıkarılmasına imkân bulunmadığı, bu itibarla mülkiyet hakkı bâki kalan gayrimenkul mâlikinin kamu tüzel kişisi aleyhine her zaman men'i müdahale davası açma hakkının olduğu, ancak dilerse bu fiilî duruma razı olarak mülkiyet hakkının kamu tüzel kişisine devrine karşılık gayrimenkulünün bedelinin tahsilini de dava edebileceği belirtilmiş, 11/02/1959 tarihli, E:1958/17, K:1959/15 sayılı kararında ise:

"I- Belediye, Karayolları veyahut Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü veya İstanbul Belediyesi Sular İdaresi gibi amme teşekkülleri tarafından verilen kararlar üzerine plan ve projesine göre bir yol yapılması dolayısıyla evinin duvarı yıkılan veya bodrum katına sel basan, bir su tesisi yapılması neticesinde tarlaları artık ekin ekilemez hale gelen yahut tarlasının kenarından geçen derenin kuruması yüzünden tarlası susuz kalan veya su tesisinin bozukluğu yahut bakımındaki ihmal yüzünden tarlasını sular basıp bu suların getirdiği kumlardan dolayı tarlası artık ekin ekilemeyecek duruma düşen kimsenin uğradığı zararlar gibi zararlar, idarî kararın ve fiilin neticesinde meydana gelen zararlardır. Zira, bir amme teşekkülünün vazifelerinden olan bir işi yapmayı kararlaştırması, idarî bir karar olduğu gibi bu kararı yerine getirmek üzere plan ve projeler yapıp o plan ve projeler gereğince işi görmesi de kararın neticesi olan birer idarî fiildir. O halde bu fiillerden doğan zararların tazmini istekleri de, idarî karar ve fiilden doğan zararın bir kimsenin hakkını halele uğratması esasına dayanan tazmini istekleridir ki Devlet Şurası Kanununun 23. maddesinin 1. bendi hükmünce bu istekler mahiyetçe bir tam kaza davasıdır ve bu itibarla bu davalarda Devlet Şurası vazifelidir. Esasen bir karar verildikten sonra o kararı yerine getirmesi, kanuna uygun bir hareket olduğu cihetle haksız fiilin kanuna aykırılık şartı bu halde gerçekleşmiş olmaz. Bundan başka, idarenin kararının ve faaliyetinin gayrimenkul maliki olma sıfatına dayanmaması itibarıyla Medeni Kanunun komşuluk haklarına ilişkin bir tazmin alacağı dahi söz konusu edilemez.

II - Amme kanunları hükümlerince yapılmış olan tesislere bakma ve o tesisleri kullanma mükellefiyetleri de yine amme kanunlarından doğan mükellefiyetler olduklarından bu mükellefiyetlere aykırı davranma halleri de idarî karara dayanan fiillerin hiç veya gereği gibi yapılmaması mahiyetini arz ettiğinden dolayı bunlardan doğan zararlar dahi idarî karar ve fiillerden doğan zararlar olduğu cihetle söz konusu zararların tazmini davaları dahi yukarıda bildirilen kanun hükmünce tam kaza davalarıdır.

III - İstimlaksız el atma halinde amme teşekkülü İstimlak Kanununa uygun hareket etmeden ferdin malını elinden almış olması sebebiyle kanunsuz bir harekette bulunmuş durumdadır ve bu bakımdan dava, Medenî Kanun hükümlerine giren mülkiyete tecavüzün önlenmesi veya haksız fiil neticesinde meydana gelen zararın tazmini davasıdır ve bu bakımdan adliye mahkemesinin vazifesi içindedir.

Bundan başka, bir amme teşekkülü tarafından bir tesisin yaptırılması sırasında Devlet malı olmayan yerlerden toprak alınması veya böyle yerlere toprak veya moloz yığılması neticesinde meydana gelen zararların tazmini davası da başkasının malına amme teşekkülünün dilediği gibi el atma hakkı bulunmadığı ve plan ve projelere ve şartnamelere başkasının malına ihtiyaca göre el atılabilmesini gerektirecek esaslar konulamayacağı cihetle, haksız fiilden doğan bir tazminat

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden HGhgL2Y - uw10erD - pSmMZeg - e5tKlE= ile erişebilirsin

davası sayılır.

Yapılan işlerin plan veya projelere aykırı olarak yapılması hali de idarî karara aykırı bir hareket bulunması itibarıyla yine idarî kararın tatbiki olan bir fiil sayılamaz ve bu bakımdan bu iddia ile açılmış dava haksız fiilden doğan bir davadan ibaret olacaktır.

Netice :

Devlet Karayolları veya Su İşleri Umum Müdürlükleri, belediyeler veya hususî idareler gibi amme teşekküllerinin verdikleri kararlar sonunda ve plan ve projelere uygun olmak üzere tesisler yaptırmış olmaları veya bu tesisleri kullanmaları veya bu tesislere bakmaları sebebiyle fertlerin uğramış oldukların zararın tazminine ilişkin davaların idarî davalardan olduklarına ve bu bakımdan bu davalarda idarî kazanın vazifeli bulunduğu..." gerekçesine yer verilmiştir.

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulunun bu kararında da belirtildiği üzere; idarenin kendisine kanunla verilen bir işi yapmayı kararlaştırmasının, idarî bir karar niteliği taşıdığı, bu kararı yerine getirmek üzere plan ve projeler yapıp o plan ve projeler gereğince tesis ettiği işlemler ve kararın sonucu olan fiillerden doğan zararların tazmini isteklerinin, idarî karar ve fiilden doğan zarar esasına dayanan tam yargı davaları olarak idarî yargının görevinde olduğu, idari usûl ve esaslar dışında idarece bir aynî hakka müdahalede bulunulması, özel mülkiyete konu taşınmaza kamulaştırmasız el atılması halinde, Kamulaştırma Kanunu'na uygun hareket etmeden ferdin malının elinden alınmış olması gibi kanunsuz bir harekette bulunulması halinde meydana gelecek zarara karşı açılacak dava ise, Medenî Kanun hükümlerine göre mülkiyete tecavüzün önlenmesi veya haksız fiil sonucunda meydana gelen zararın tazmini davası niteliği taşıdığından, özel hukuk hükümlerine göre adlî yargı yerinde çözümlenecektir.

Dosyanın incelenmesinden, davacıya ait taşınmazın bulunduğu alanda yapılan imar planı revizyonunun uygulanması amacıyla 3194 sayılı Kanunun 18. maddesi uyarınca yapılan parselasyon planı sonucunda hissedarı bulunduğu kadastral parselin kamu hizmetlerine ayrılan kısmındaki ağaçların, 3194 sayılı Kanunun 18. maddesinde yer alan "bu maddede belirtilen kamu hizmetlerine ayrılan yerlere rastlayan alanlardaki ağaçlar/yapılar, belediye veya valilikçe bedeli/enkaz bedeli ödenerek sökületeceği ve yıkılacağı" yolundaki hükme dayanılarak kesildiği, davacının tazminat isteminin idari işlemin uygulanmasından doğan zararın tazminine ilişkin olduğu ve imar mevzuatı hükümlerine göre çözümlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

İdarece kamu gücü kullanılmak suretiyle, tek yanlı irade açıklamasına dayalı olarak yapılan imar uygulama işlemleri sonucunda uğranılan zararın tazminine ilişkin bulunan davanın, 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b. maddesinde yer alan "İdarî eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları" kapsamında idarî yargı yerince çözümlenmesi gerekmekte olup, Yargıtay İçtihatları Birleştirme Kurulunun E:1956/1, K:1956/6 ve E:1958/17, K:1959/15 sayılı kararlarında tanımlanan anlamda kamulaştırmasız el atma olarak nitelenebilecek bir olgunun mevcut olmaması nedeniyle adlî yargının görev alanına giren bir uyuşmazlıktan söz edilemeyeceği açıktır.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle, uyuşmazlığın görüm ve çözümünde idari yargının görevli olduğu düşünülmektedir..."

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

8. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, davanın görüm ve çözümünün idari yargı yerine ait olduğu yönünde yazılı düşünce vermiştir. Yazılı düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"...Dava konusu olayda, Malatya ili, Battalgazi ilçesi,... mahallesine ilişkin imar planı revizyonunun Battalgazi Belediye Meclisinin 01.12.2021 tarihli ve 115 sayılı kararı ve Malatya Büyükşehir Belediye Meclisinin 11.02.2022 tarihli ve 64 sayılı kararıyla onaylandığı, bu alanda imar planı revizyonunu uygulamak amacıyla 3194 sayılı Kanun'un 18. maddesi uyarınca Battalgazi Belediye Encümeninin 18.05.2022 tarihli ve 99725926/184 sayılı kararıyla imar uygulaması yapıldığı, davacının hissedarı olduğu 0/666 sayılı kadastral parselin imar planında kısmen konut, kısmen yol ve kısmen de park alanına ayrıldığı, davacıya kadastral parselin bulunduğu alanda oluşturulan ... ada, 5 ve 9 sayılı parsellerin tahsis edildiği, Battalgazi Belediyesince proje sahasının park alanı ve yolda kalan kısmında bulunan davacıya ait ağaçların

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden HGhgL2Y - uw10erD - pSmMZeg - e5tKlE= ile erişebilirsin

3194 sayılı Kanun'un 18. maddesi uyarınca kesildiği, enkaz bedelinin belirlendiği, ancak, davacıya herhangi bir ödeme yapılmaması üzerine davalı idare tarafından kesilen ağaçların bedelinin yasal faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri dikkate alındığında, davalı idarenin 3194 sayılı Kanun'un 18. maddesinde verilen yetkilerini kullanması sonucu tesis edilen idari işlemin uygulanması sebebiyle uğranıldığı ileri sürülen zararın tazmini istemiyle açılan davanın, 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendindeki; "İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları kapsamında idari yargı yerince görülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Bu nedenle, Malatya 3. İdare Mahkemesinin başvurusunun reddine karar verilmesi gerekmektedir..."

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

9. Anayasa'nın *"İdare"* üst başlığı altında düzenlenen *"B. Yargı yolu"* başlıklı 125. maddesinin son fıkrası şöyledir:

"İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür."

10. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun *"İdari Dava Türleri ve İdari Yargı Yetkisinin Sınırı"* başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"(1)(Değişik:10/06/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar"

11. 2577 sayılı Kanun'un *"İptal ve tam yargı davaları"* başlıklı 12. maddesi şöyledir:

"İlgililer haklarını ihlal eden bir idari işlem dolayısıyla Danıştaya ve idare ve vergi mahkemelerine doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu hususta kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilirler. Bu halde de ilgililerin 11 nci madde uyarınca idareye başvurma hakları saklıdır."

12. 2577 sayılı Kanun'un *"Doğrudan doğruya tam yargı davası açılması"* başlıklı 13. maddesi şöyledir:

"1. İdari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka süretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gereklidir. Bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde, bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında otuz gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren, dava süresi içinde dava açılabilir.

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden HGhgL2Y - uw10erD - pSmMZeg - e5tKlE= ile erişebilirsin

2. Görevli olmayan adli (…) yargı mercilerine açılan tam yargı davasının görev yönünden reddi halinde sonradan idari yargı mercilerine açılacak davalarda, birinci fıkrada öngörülen idareye başvurma şartı aranmaz."

13. 3194 sayılı İmar Kanunu'nun uyuşmazlık konusu işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte bulunan "*Arazi ve arsa düzenlemesi"* başlıklı 18. maddesinin 1-3 ve 19. fıkraları şöyledir:

"İmar hududu içinde bulunan binalı veya binasız arsa ve arazileri malikleri veya diğer hak sahiplerinin muvafakatı aranmaksızın, birbirleri ile, yol fazlaları ile, kamu kurumlarına veya belediyelere ait bulunan yerlerle birleştirmeye, bunları yeniden imar planına uygun ada veya parsellere ayırmaya, müstakil, hisseli veya kat mülkiyeti esaslarına göre hak sahiplerine dağıtmaya ve re'sen tescil işlemlerini yaptırmaya belediyeler yetkilidir. Sözü edilen yerler belediye ve mücavir alan dışında ise yukarıda belirtilen yetkiler valilikçe kullanılır.

Belediyeler veya valiliklerce düzenlemeye tabi tutulan arazi ve arsaların dağıtımı sırasında bunların yüzölçümlerinden yeteri kadar saha, düzenleme alanındaki nüfusun kentsel faaliyetlerini sürdürebilmeleri için gerekli olan umumi hizmet alanlarının tesis edilmesi ve düzenleme dolayısıyla meydana gelen değer artışları karşılığında "düzenleme ortaklık payı" olarak düşülebilir. Ancak, bu maddeye göre alınacak düzenleme ortaklık payları, düzenlemeye tabi tutulan arazi ve arsaların düzenlemeden önceki yüzölçümlerinin yüzde kırk beşini geçemez.

(Değişik fıkra:4/7/2019-7181/9 md.) (Değişik birinci cümle:5/12/2024-7534/6 md.) Düzenleme ortaklık payları, düzenlemeye tabi tutulan yerler ile bölgenin ihtiyacı olan yol, meydan, park, otopark, çocuk bahçesi/parkı, yeşil saha, ibadet yeri ve karakol, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı öğretime yönelik eğitim tesis alanları, kamuya ait kreş ve gündüz bakım evleri, pazar yeri, semt spor alanı, toplu taşıma istasyonları ve durakları, Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık tesis alanları, otoyol hariç erişme kontrolünün uygulandığı yol, su yolu, bölgenin geneline hizmet veren spor alanı, belediye hizmet alanı, sosyal ve kültürel tesis alanı, kamu hizmeti için planlanan teknik altyapı ve trafo alanları, özel tesis yapılmasına konu olmayan ağaçlandırılacak alan, rekreasyon alanı olarak ayrılan parseller ve mesire alanları, resmî kurum alanı, uygulama imar planı kararı ile getirilen diğer umumi ve kamu hizmet alanları, otogar alanından oluşur ve bu hizmetlerle ilgili tesislerden başka maksatlarla kullanılamaz. Düzenlemeye tabi tutulan alan içerisinde bulunan taşkın kontrol tesisi alanlarının, bu fıkrada belirtilen kullanımlar için düzenleme ortaklık payı düşülmesini müteakip kalan Hazine mülkiyetindeki alanlardan karşılanması esastır. Ancak taşkın kontrol tesisi için yeterli alanın ayrılamaması durumunda, düzenleme ortaklık payının ikinci fıkrada belirtilen oranı aşmaması şartıyla, düzenlemeye tabi diğer arazi ve arsaların yüz ölçümlerinden bu fıkradaki kullanımlar için öncelikle düzenleme ortaklık payı ayrıldıktan sonra ikinci fıkrada belirtilen orana kadar taşkın kontrol tesisi için de ayrıca pay ayrılır. Kapanan imar ve kadastro yollarının öncelikle düzenleme ortaklık payına ayrılan toplam alandan düşülmesi esastır.

...

(Değişik fıkra:4/7/2019-7181/9 md.) Bu maddede belirtilen kamu hizmetlerine ayrılan yerlere rastlayan alanlardaki ağaçlar/yapılar, belediye veya valilikçe bedeli/enkaz bedeli ödenerek sökülür ve yıkılır.

..."

B. Yargı Kararları

14. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulunun, 16.05.1956 tarihli ve 1956/1 Esas, 1956/6 Karar sayılı kararının ilgili bölümü şöyledir:

"... Usûlü dairesinde istimlak muamelesine tevessül edilmeksizin gayrimenkulü yola kalbedilen şahsın, esas itibarıyla, gayrimenkulünü yola kalbeden amme hükmi şahsiyeti aleyhine meni müdahale davası açmağa hakkı olduğuna, ancak dilerse bu fiili duruma razı olarak, mülkiyet

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden HGhgL2Y - uw10erD - pSmMZeg - e5tKlE= ile erişebilirsin

hakkının amme hükmi şahsiyetine devrine karşılık gayrimenkulünün bedelinin tahsilini de dava edebileceğine ve isteyebileceği bedelin de mülkiyet hakkının devrine razı olduğu tarih olan dava tarihindeki bedel olduğuna 16.05.1956 tarihinde ilk toplantıda ittifakla karar verildi."

15. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulunun 11/02/1959 tarihli ve E.1958/17, K.1959/15 sayılı kararının III. bölümü şöyledir:

"İstimlâksiz el atma halinde amme teşekkülü İstimlâk Kanununa uygun hareket etmeden ferdin malını elinden almış olması sebebiyle kanunsuz bir harekette bulunmuş durumdadır. Ve bu bakımdan dava Medeni Kanun hükümlerine giren mülkiyete tecavüzün önlenmesi veya haksız fiil neticesinde meydana gelen zararın tazmini davasıdır. Ve bu bakımdan adliye mahkemesinin vazifesi içindedir.

Bundan başka, bir amme teşekkülü tarafından bir tesisin yaptırılması sırasında Devlet malı olmayan yerlerden toprak alınması veya böyle yerlere toprak veya moloz yığılması neticesinde meydana gelen zararların tazmini davası da başkasının malına amme teşekkülünün dilediği gibi el atma hakkı bulunmadığı ve plan ve projelere ve şartnamelere başkasının malına ihtiyaca göre el atılabilmesini gerektirecek esaslar konulamayacağı cihetle, haksız fiilden doğan bir tazminat davası sayılır.

Yapılan işlerin plan veya projeye aykırı olarak yapılması hali de idari karara aykırı bir hareket bulunması itibariyle yine idari kararın tatbiki olan bir fiil sayılamaz ve bu bakımdan bu iddia ile açılmış bir dava haksız fiilden doğan bir davadan ibaret olacaktır.

Bu bentte anılan davalar, içtihadı birleştirme kararının dışında kaldıklarından kararın bunlara şümulü yoktur"

V. İNCELEME VE GEREKÇE:

A. İlk İnceleme

16. Uyuşmazlık Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın Başkanlığında, Üyeler Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Muharrem ÜRGÜP, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 05/05/2025 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyasına esas belgelerin Uyap çıktıları ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

17. Raportör-Hakim Şerife ÖZDOĞAN IŞIK'ın, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

18. Dava, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18. maddesine göre yapılan imar uygulamasında, davacının maliki olduğu Malatya ili, Battalgazi ilçesi,... Mahallesinde bulunan ... ada, ... ve ... parsel sayılı taşınmazlar üzerindeki ağaçların davalı idare tarafından kesilmesi nedeniyle fazlaya ilişkin hakkı saklı tutularak toplam 100 TL maddi tazminatın ağaçların kesildiği tarihten itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte ödenmesi istemiyle açılmıştır .

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden HGhgL2Y - uw10erD - pSmMZeg - e5tKlE= ile erişebilirsin

19. Dava dosyasının incelenmesinden; Malatya ili, Battalgazi ilçesi,... Mahallesine ilişkin imar planı revizyonunun Battalgazi Belediye Meclisinin 01/12/2021 tarih ve 115 sayılı kararı ve Malatya Büyükşehir Belediye Meclisinin 11/02/2022 tarih ve 64 sayılı kararıyla onaylandığı, bu alanda imar planı revizyonunu uygulamak amacıyla 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18. maddesi uyarınca Battalgazi Belediye Encümeninin 18/05/2022 tarih ve 99725926/184 sayılı kararıyla imar uygulaması yapıldığı, davacının hissedarı olduğu 0/666 sayılı kadastral parselin imar planında kısmen konut, kısmen yol ve kısmen de park alanına ayrıldığı, davacıya kadastral parselin bulunduğu alanda oluşturulan ... ada, 5 ve 9 sayılı parsellerin müstakil olarak tahsis edildiği, tahsis edilen taşınmazların 1/1000 ölçekli uygulama imar planında ayrık nizam 2 kat (A-2) yapılaşma hakkının bulunduğu, Battalgazi Belediyesince bir kısmı kadastral 0/666 sayılı parselden de geçen Çarşıbaşı Parkı (Çınar Projesi) kapsamında proje sahasının park alanı ve yolda kalan kısmında bulunan davacıya ait ağaçların 3194 sayılı Kanun'un 18. maddesi uyarınca kesildiği, Enkaz Kıymet Takdir Komisyonu tarafından davacının kesilen ağaçları için 412.754,50 TL enkaz bedeli belirlendiği, ancak davacıya herhangi bir ödeme yapılmaması üzerine davalı idare tarafından kesilen ağaçların bedelinin yasal faizi ile birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle dava açıldığı anlaşılmaktadır.

20. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulunun 16/05/1956 tarihli ve E.1956/1, K.1956/6 sayılı kararında da belirtildiği üzere; idarenin kendisine kanunla verilen bir işi yapmayı kararlaştırmasının, idari bir karar niteliği taşıdığı, bu kararı yerine getirmek üzere plan ve projeler yapıp o plan ve projeler gereğince tesis ettiği işlemler ve kararın sonucu olan fiillerden doğan zararların tazmini isteklerinin, idarî karar ve fiilden doğan zarar esasına dayanan tam yargı davaları olarak idarî yargının görevinde olduğu, idari usul ve esaslar dışında idarece bir aynî hakka müdahalede bulunulması, özel mülkiyete konu taşınmaza kamulaştırmasız el atılması halinde, Kamulaştırma Kanunu'na uygun hareket etmeden ferdin malının elinden alınmış olması gibi kanunsuz bir harekette bulunulması halinde meydana gelecek zarara karşı açılacak dava ise, Medenî Kanun hükümlerine göre mülkiyete müdahalenin meni veya haksız fiil sonucunda meydana gelen zararın tazmini davası niteliği taşıdığından, özel hukuk hükümlerine göre adlî yargı yerinde çözümlenecektir.

21. Somut uyuşmazlıkta; davacıya ait taşınmazın bulunduğu alanda yapılan imar planı revizyonunun uygulanması amacıyla 3194 sayılı Kanun'un 18. maddesi uyarınca yapılan parselasyon planı sonucunda hissedarı bulunduğu kadastral parselin kamu hizmetlerine ayrılan kısmındaki ağaçların, 3194 sayılı Kanun'un 18. maddesinde yer alan *"bu maddede belirtilen kamu hizmetlerine ayrılan yerlere rastlayan alanlardaki ağaçlar/yapılar, belediye veya valilikçe bedeli/enkaz bedeli ödenerek sökületeceği ve yıkılacağı"* yolundaki hükme dayanılarak kesildiği, davacının tazminat isteminin idari işlemin uygulanmasından doğan zararın tazminine ilişkin olduğu ve imar mevzuatı hükümlerine göre çözümlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

22. Buna göre olayda, Yargıtay İçtihatları Birleştirme Kurulunun E.1956/1, K.1956/6 ve E.1958/17, K.1959/15 sayılı kararlarında tanımlanan anlamda kamulaştırmasız el atma olarak nitelenebilecek bir olgunun mevcut olmaması nedeniyle adli yargının görev alanına giren bir uyuşmazlıktan söz edilemeyeceği; İdarece kamu gücü kullanılmak suretiyle, tek yanlı irade açıklamasına dayalı olarak yapılan imar uygulama işlemleri sonucunda uğranılan zararın tazminine ilişkin bulunan davanın, 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b. maddesinde yer alan *"İdarî eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları"* kapsamında görüm ve çözümünde idari yargının görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

23. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Malatya 3. İdare Mahkemesinin 20/12/2024 tarih ve E.2024/1226 sayılı başvurusunun reddi gerekmiştir.

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden HGhgL2Y - uw10erD - pSmMZeg - e5tKlE= ile erişebilirsin

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Malatya 3. İdare Mahkemesinin 20/12/2024 tarih ve E.2024/1226 BAŞVURUSUNUN REDDİNE,

05/05/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili	Üye	Üye	Üye
Kenan	Doğan	Eyüp	Muharrem
YAŞAR	AĞIRMAN	SARICALAR	ÜRGÜP

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden HGhgL2Y - uw10erD - pSmMZeg - e5tKlE= ile erişebilirsin